

enkelte Tilfælde kan komme til at skade de smaa Skoler. For det er jo navnlig de smaa Skoler, der have lokal Karakter, som ville blive berørte af disse Forhold.

Naar jeg ser paa Lovforslagets § 4, vil jeg udtale min Anerkendelse til den Husmandsskolekommission, der har været nedsat, for det efter min Mening sunde og fornuftige Resultat, den er kommen til. Jeg nægter ikke, at jeg var blandt dem, som saa med nogen Betænkelighed paa den nedsatte Kommission, idet jeg noget frygtede for, at dens Arbejde skulde munde ud i et Forslag om en Statsskole og endda kun for vordende Husmænd, altsaa i Virkeligheden en Klasseskole, og begge Dele vilde jeg have fundet i høj Grad uheldigt. Hovedøjemedet for mig var, at de uformuende Elever kunde faa en rigelig Understøttelse, og saa for øvrigt lade det private Initiativ om, hvorvidt der skulde rejses nogen Skole eller ej. Var der Trang til Undervisning, mente jeg, at Skolen skulde nok blive rejst. Et lignende Hovedsynspunkt har jo Kommissionen i Virkeligheden fulgt, og jeg er Kommissionen i høj Grad taknemmelig for, at den ikke er kommen ind paa det Skær, jeg frygtede for, den vilde komme ind paa. Den Maade, paa hvilken Kommissionen har løst Spørgsmaalet, synes jeg maa kunne tilfredsstille til alle Sider. Det maa kunne tilfredsstille dem, som have ønsket, at vi skulde have en speciel Husmandsskole, fordi der dog her vil blive Lejlighed til at faa gjort Forsøg i den Retning, og det maa kunne tilfredsstille os andre, thi vi kunne ikke have noget imod, at Forsøget bliver gjort paa det Grundlag, Kommissionen foreslaar. Kun synes jeg, at det Beløb, der foreslaas som Laan til den enkelte Skole, 60,000 Kr., er loyelig højt. Anlægskapitalen kan herved komme op paa 75,000 Kr. Jeg synes, at det er for stort et Brød at slaa op, og jeg frygter noget for, at hvis man virkelig slaar saa stort paa, vil det maaske ad en Omvej føre til, at Skolen alligevel bliver Statsskole. Jeg frygter nemlig noget for, at det kunde hænde, at Skolen maaske ikke fik den Tilgang, det Elefantal, som svarer til Skolens Størrelse og til Skolens Driftsudgifter. Det kunde hænde — den Mulighed kan i hvert Fald tænkes — at Skolen ikke kunde klare sig, og at Staten saa om kortere eller længere Tid maatte overtage den, og det vilde jeg finde meget uheldigt. Jeg tror heller ikke, det er nødvendigt at gaa til en saa stor Anlægskapital, jeg synes, den maa kunne reduceres noget. Hvis man gik ned til 40,000 Kr., blev Maksimum for

Skolens Anlægskapital 50,000 Kr., og jeg tror, at det Beløb vilde være fuldt ud tilstrækkeligt, og Kommissionen mener da for øvrigt ogsaa, at der for denne Sum vilde kunne bygges en Skole, der i alle Henseender svarer til Formaalet. Man maa jo huske paa, at disse Skoler ville blive rejste ved privat Initiativ, og jeg forudsætter da, at de Folk, som bygge disse Skoler, ville tage baade praktiske og økonomiske Hensyn. Jeg forudsætter, at disse Folk ikke ville henvende sig til Statens Arkitekter, thi saa kunde det nok hænde, at Summen kunde gaa med alene til at bygge Skolen.

Den højtærede Kultusminister har jo her foreslaaet en Ændring i Kommissionens Forslag, idet han har strøget Minimumsbeløbet, og det finder jeg særdeles heldigt, thi netop derved vil der blive Mulighed for, at Staten ikke kommer til at tilskyde saa store Beløb, som Kommissionen har forudsat.

Naar undtages, at Husmandsskolerne ville kunne faa Statslaan og straks faa Statsunderstøttelse, har det jo i øvrigt været Kommissionens Hensigt ikke at begunstige disse Skoler paa de øvrige Landbrugsskolars Bekostning. Kommissionen udtaler sig om det Forhold saaledes — jeg maa maaske med den højtærede Formands Tilladelse oplæse det: „Kommissionen er imidlertid enig om, at det i alle Tilfælde vilde være betænkeligt, om de paatænkte „Husmandsskoler“ fra Statens Side bleve begunstigede fremfor de almindelige Landbrugsskoler paa den Maade, at der blev bevilget en særlig Sum, der kun kunde anvendes som Understøttelse til trængende Elever, der besøgte Husmandsskolerne. Kommissionen vilde anse det for urigtigt paa denne Maade at tvinge de trængende Elever til at besøge visse bestemte Skoler, idet Eleverne i denne Henseende tværtimod bør stilles fuldkommen frit, saaledes at det vil komme til at bero paa den fri Konkurrence mellem Skolerne, hvilke af disse der ville kunne drage det største Antal Elever til sig.“ Det finder jeg er fuldt ud rigtigt, men netop derfor er jeg enig med det ærede Medlem for Grenaa (N. Pedersen) i den Kritik, han forleden fremsatte over Affattelsen af Lovforslagets § 5. Man stiller ganske vist ikke her en særlig Sum til Raadighed, der kun kan anvendes til dem, som søge disse Skoler, men det forekommer mig dog, at man ligesom ad en Omvej kommer til at naa akkurat det samme. Medens det nemlig for at faa Understøttelse paa de almindelige Land-